

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

MEDITATIE

Hoe de Heere Zijn beloften vervult

"Maar de engel zeide tot hem: Vrees niet, Zacharias! want uw gebed is verhoord."

Lukas 1 : 13a.

Wat kan het benauwd zijn in het hart van iemand, die vastloopt met onverhoorde gebeden. Zeker, we moeten ons dan eerst afvragen, of onze gebeden de Heere wel aangenaam zijn. Waar vragen we om? We kunnen wel van alles vragen wat niet goed is (Jak. 4 : 3) en dan is het goed, dat de Heere ons niet verhoort. Maar als we nu bidden om geoorloofde zaken, zaken waarvan we zeker weten, dat ze naar Gods wil zijn? En als de Heere dan toch niet verhoort...?

Zo was het bij Zacharias en Elisabeth. Ze hadden al veel gebeden om zaken, die de Heere aangenaam waren, ja, die Hij Zelf beloofd had. Ze begeerden de kinderzegen, naar de belofte van Psalm 128. En Oudtestamentisch was dit nog anders dan nu, want de zegen van vruchtbaarheid was verbonden aan het beloofde land, met het uitzicht op de beloofde Verlosser (Deut. 7 : 13). Onvruchtbaarheid stelde een Israëlitisch echtpaar a.h.w. buiten deze belofte. Wel was ze verbonden aan de Godsvreze, maar staat er niet van Zacharias en Elisabeth, dat ze "beiden rechtvaardig voor God waren, wandelende in al de geboden en rechten des Heeren onberispelijk" (Luk. 1 : 6)?

Daarbij begeerden ze dat Zacharias nog eens in het heiligdom zou mogen reukofferen. Niemand kon dat zo begeren als degene die het gebed, dat in het reukwerk werd afgebeeld, met het hart meezuchtte, nl. het gebed om verlossing, het gebed om de Verlosser, de

Messias. En Zacharias en Elisabeth zagen uit naar de komst van de Verlosser, want ze behoorden tot degenen, die in een tijd van verval nog wandelden in Gods geboden. En er is niet één rechtvaardige, die dat zonder de grote Leidsman en Hogepriester kan zijn.

Drieërlei gebed dus: om een kind, om de priesterdienst en om de Messias; waren dit geen Gode aangename gebeden? Steunden ze niet op Gods beloften? En toch bleef de hemel als van koper en de aarde als van ijzer. Hoe kan dat toch?

Als Zacharias zijn vrouw Elisabeth riep, klonk het in huis: "Mijn God is mijn eed!", want dat betekende haar naam. Riep zij haar man Zacharias, dan klonk het: "De Heere gedenkt", want dat was de inhoud van zijn naam. Maar in hun harten schrijnde het: *Zouden Gods beloftenissen, immer haar vervulling missen, vruchtloos worden afgewacht, van geslachte tot geslacht?*

Als de Heere niet verhoort, betekent het echter niet, dat Hij ook niet hoort. Hij verhoort echter op Zijn tijd en wijze. En altijd zó, dat niet de mens, maar de Heere de lof krijgt. Daarom moest Zacharias wachten op de vervulling van de priesterdienst in het heilige, totdat hij *ver op zijn dagen gekomen was*. Daarom staat er van Elisabeth geschreven dat zij onvruchtbaar was. Daarom kwam er na Maleachi 400 jaar lang geen profet. De Heere vervult Zijn beloften in een weg

van onmogelijkheid aan de zijde van de mens. Anders zou men altijd de eer aan zich trekken en zich verheffen tegenover de Heere. Dan zouden we het doen voorkomen of we het waardig waren dat God naar ons omzag, ja, alsof God het aan ons verplicht was.

De tijd, die er ligt tussen uw gebeden - als ze naar Gods wil zijn - en hun verhoring, moet dienen om u op de plaats van de onwaardige te brengen, die slechts uit vrije genade geholpen kan worden. Bij Zacharias had dit ertoe geleid, dat hij de verhoring van het gebed om de kinderzegen al afgeschreven had (Luk. 1 : 18). Maar dit stond God niet in de weg. Zijn ongelovige moedeloosheid is beschaamd. Het lot wordt in de schoot geworpen; maar het gehele beleid daarvan is van de Heere (Spr. 16 : 33).

Zacharias mocht het priesterambt in het heiligdom bedienen en het reukoffer brengen.

Daar verschijnt hem de engel Gabriël, die voor God staat, om hem te verkondigen, dat zijn gebed is verhoord. Gehoord was het allang; nu werd het echter verhoord. En eerst dan wordt ervaren, dat het voor die tijd ook gehoord is. Zacharias en Elisabeth zullen door het onmogelijke heen nog een kind krijgen, en hun zoon zal de voorloper zijn van de Messias. Al Gods beloften worden nu in een wonder vervuld; de Heere doet geen half

INHOUD	pag.
Meditatie:	
Hoe de Heere Zijn beloften vervult	1
Bijbelstudies:	
Het einde van Paulus' tweede zendingreis (1)	2
De Gereformeerde Gemeenten vroeger (5)	3
Nood-zaak	4
Boekennieuws	6
Kerknieuws	6
Berichten	7
Predikbeurten	8

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:
ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.

Kerkelijk nieuws en berichten aan:
redactie-secretaris: C.G. van Es,
Ronsseweg 527,
2803 ZJ Gouda,
tel. 0182-571292, fax 0182-533928.

Abonnementen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk
aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor
abonnementsgelden: 64327.

Alle advertenties aan:

Administratie van de Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker,
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

Abonnementsprijs
bij vooruitbetaling:

voor Nederland: f 24,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober
d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:

Luchtpost:

Amerika \$ 56,—, Canada \$ 68,—.

Zeepost:

Amerika \$ 49,—, Canada \$ 59,—.

Advertenties f 1,10 per mm.

Familieberichten f 0,85 per mm.

Deze prijzen zijn excl. 17,5% btw.

Advertenties dienen uiterlijk
donderdagmorgen in bezit van de
administratie te zijn.

Faxberichten vrijdag voor 12 uur.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 12 uur (telefonisch).

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en van de ter recensie
aangeboden boeken.

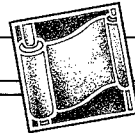
werk. Wat zal Zacharias bij de naamgeving bij de besnijdenis met overgave geschreven hebben: 'Johannes' is zijn naam! Johannes: de Heere is genadig. Elisabeth: Mijn God is een eed. Zacharias: de Heere gedenkt. Voortaan klinken deze namen als lofprijzingen in de priesterwoning in het gebergte van Judea.

God is Dezelfde gebleven. Hij is nog

genadig. Hij gedenkt nog en Zijn Woord is nog als een eed. Hij zal allen die vastgelopen zijn met hun gebeden, hoewel ze steunden op Gods beloften, doen ervaren, dat Hij ze vervult op Zijn tijd en wijze, tot roem van vrije genade alleen.

Nunspeet,

ds. C.J. Meeuse.

BIJBELSTUDIES

Het einde van Paulus' tweede zendingsreis

Hand. 18 : 18-22

(1)

Afscheid

In het leven moeten we steeds weer afscheid nemen. Altijd weer zijn er die momenten van afscheid. Bij een verhuizing bijvoorbeeld nemen we afscheid van onze vertrouwde woonomgeving. Of we nemen afscheid van een werkkring, waarin we jaren verkeer hebben. We moeten soms afscheid nemen van geliefden, die ons door de dood ontvallen. In het mensenleven is er steeds weer een afscheid nemen.

In dit gedeelte van de Handelingen lezen we tweemaal het woord afscheid. In vers 18 staat, dat Paulus afscheid nam van de broeders in Korinthe en in vers 21 lezen we, dat hij afscheid nam van Efeze. Ook Paulus heeft steeds weer afscheid moeten nemen. En eens zullen we allen *voorgoed* afscheid moeten nemen, want we zijn op reis naar het grote afscheid. Eens zullen we afscheid moeten nemen van dit aardse leven. Een mens wil dit leven vasthouden, met huid en haar klemt hij zich eraan vast. Maar het kan niet. We zullen het eens moeten verlaten. Eens komt het grote afscheid. Bent u al klaar voor dat afscheid? Daar moeten we klaar voor zijn! Stel u voor, dat de Heere u vandaag nog zou oproepen voor dat grote afscheid, zou het kunnen? Bent u er klaar voor? Hebt u een Borg voor uw schuld? Want dat grote afscheid betekent tegelijk een grote *ontmoeting*.

Afscheid nemen van dit leven betekent tegelijk God ontmoeten. Mijn ziele doorziet gij uw lot, hoe zult gij rechtvaardig verschijnen voor God?

Nooit in onszelf! Alleen in Christus. Toen de Heere sprak tot Hizkia, dat hij bevel moest geven aan zijn huis, omdat hij sterven en niet leven zou, toen de Heere hem opriep om van dit leven afscheid te gaan nemen, toen bleef er voor Hizkia maar één ding over: "Wees Gij mijn Borg". Als dat grote afscheid op onze ziel gaat wegen, is dat het enige dat overblijft. Als het goed is, kan er in ons leven geen rust zijn buiten de Borg. Want iedere dag kan de dag van het grote afscheid worden. Maar in Christus wordt dat afscheid het begin van de eeuwige zaligheid. En in de hemel zal nooit meer afscheid genomen behoeven te worden.

Loslaten

Afscheid nemen betekent loslaten. Zo moest Paulus afscheid nemen van Korinthe. Hij moest Korinthe loslaten. Niet omdat hij daar verjaagd werd, zoals op andere plaatsen. Nee, ongestoord kon hij daar het Evangelie prediken. De stadhouder Gallio legde hem niets in de weg. En vijandige Joden kregen geen kans zijn werk tegen te staan. Wonderlijk baande de Heere de weg voor het Evangelie in die grote stad Korinthe. Een stad vol goddeloosheid, maar ook een stad waarin de Heere veel volks had. De Heere heeft de arbeid van Paulus in Korinthe bijzonder willen zegenen.

Maar toen kwam het moment, dat Paulus Korinthe moest verlaten, loslaten. "En als Paulus daar nog vele dagen gebleven was, nam hij afscheid van de broeders" (vers 18). Paulus

werd door de Heere gedrongen afscheid te nemen. Hij ging niet zijn eigen weg. Hij mocht de voetstappen van Christus drukken. De evangeliedienaar ging, maar het Evangelie bleef, Christus bleef. En dat Paulus met de gemeente bleef meelevend, blijkt wel uit de brieven, die hij aan Korinthe schreef. In dat opzicht kon hij de gemeente niet loslaten. Na het vertrek van Paulus, kwam er verdeeldheid in de gemeente: de één was van Paulus, de ander van Apollos, enz. Er ontstonden ook allerlei misstanden, bijvoorbeeld bij het Avondmaal. Velen dreigden weer meegesleurd te worden door de heidense en goddeloze levenswijze in die grote stad. Dat alles heeft Paulus zorg gegeven en tranen gekost, zoals duidelijk uit zijn brieven aan Korinthe blijkt. Maar de Heere ging ook door met Zijn werk in Korinthe. Christus houdt Zijn kerk in stand en daarom mag de hel vrij woeden.

Nooit voorgoed

Zo nam Paulus afscheid van de broeders in Korinthe. Wellicht is hij tijdens de derde zendingsreis weer in Korinthe geweest, maar zeker is dat niet. In ieder geval, als Gods kinderen afscheid nemen, is het nooit voorgoed. Ze kunnen altijd tot elkaar zeggen: "Tot ziens". Is het hier niet, dan hierboven. De banden, die de Heere legt tussen Zijn kinderen, worden nooit verbroken. Ze kunnen soms wel rekenen, maar breken nooit. En in de hemel zal de gemeenschap der heiligen volmaakt zijn.

Toch vertrok Paulus niet alleen, want zijn zielsvrienden Aquila en Priscilla vergezelden hem. Hun tentenmakerij in Korinthe zullen ze hebben opgeruimd. Zo scheepten ze zich in met de bedoeling naar Syrië te reizen, want daar lag Antiochië, de zending gemeente. Vanuit Antiochië was Paulus uitgezonden en hij verlangde ernaar om de gemeente van Antiochië verslag uit te brengen van zijn tweede zendingsreis.

Paulus' gelofte

Er staat in vers 18 iets, dat de pennen van vele schriftverklaarders in beweging heeft gebracht: "Zijn hoofd te Kenchreën geschoren hebbende, want hij had een gelofte gedaan". Kenchreën was de havenstad van Korinthe. Wat hield deze gelofte van Paulus in? Het is vermoedend de vele verklaringen hierover te lezen. Het is in ieder geval duidelijk, dat het hier ging om

de *nazireërs gelofte*, die behoorde tot de Oudtestamentische schaduwdienst, die door de komst van Christus is vervuld. Er was onder Israël sprake van tweeërlei nazireërs gelofte, de ene bond voor het leven, de andere had een *tijdelijk* karakter. Zolang de gelofte gold, liet men het haar groeien als teken van een aan God gewijd leven. Het afscheren van het haar, was het teken, dat de tijd van de gelofte beëindigd was. De regel was, dat het afgeschoren haar in Jeruzalem in de tempel op het altaar werd verbrand. Als men ver van Jeruzalem woonde, mocht men elders het haar laten afknippen, maar men moest er dan toch iets van bewaren om dat later in Jeruzalem in het heiligdom te laten verbranden. De gelofte zelf hield in, dat men zich onthield van bepaalde spijzen, van wijn en sterke drank, en dat men het leven zeer bijzonder aan de Heere toewijdde.

Maar nu de vraag waarover zoveel verschillende verklaringen bestaan. Wat was de inhoud van de gelofte van

Paulus? Waarom heeft hij die gelofte afgelegd? Lukas geeft er ons in de Handelingen geen antwoord op. We kunnen ons het best houden aan de verklaring van Calvijn, gevolgd door onze kanttekenaren: Paulus wilde de Joden een Jood zijn. Hij deed alles om het vertrouwen te winnen van het Joodse volk. Het ging hem erom zijn volk voor Christus te winnen. Daarom had hij Timotheüs laten besnijden. Daarom ook legde hij te Kenchreën de nazireërs gelofte af. Natuurlijk wist Paulus, en hij heeft dat ook met kracht gepredikt, dat de Oudtestamentische schaduwen zijn vervuld door Christus. Maar hij wilde ook de Joden voor Christus gewinnen. Daarom was hij de Joden een Jood. "En ik ben de Joden geworden als een Jood, opdat ik de Joden winnen zou" (1 Kor. 9 : 20). Met deze verklaring blijven we het dichtst bij de Schrift.

(Wordt vervolgd)

Zeist, ds. J.J. v. Eckeveld.

De Gereformeerde Gemeenten vroeger

(5)

Wie zich in het geestelijke leven in de jaren voor en na de Eerste Wereldoorlog verdiept, ontdekt dat men in de gemeenten als regel niet gericht was op een dogmatische doordenking van de leer. Alle belangstelling richtte zich op de persoonlijke verhouding tot de Heere, op het werk van de Heilige Geest in een zondaarshart. De lectuur van oude schrijvers was vooral aan dat doel dienstbaar. Daarmee komt het derde thema van deze artikelenreeks binnen gezichtsbereik.

De Gereformeerde Gemeenten en de leerstellige studie en bezinning

De lectuur van de oude schrijvers

In veel gezinnen werd op rustige winteravonden voorgelezen door de vader of door één van de oudere kinderen. Zo vroeg de vader van de veertienjarige David Janse (1828-1902), landbouwer op "Groot-Middenhof" vlak bij het Walcherse Oostkapelle, zijn zoon om een preek te lezen voor zijn huisgenoten van Bernardus Smytegelt. Hij koos de eenentwintigste, die handelt over degenen die van hun jeugd af wedergeboren zijn. Al lezend zag hij tot zijn verwondering en blijdschap hoe de werkzaamheden van zijn jongenshart in deze preek werden verklaard. Hij schepte moed dat de Heere in zijn leven zou doorwerken. Later werd hij predikant bij de Gereformeerde Gemeenten te Middelburg.

De gewoonte om in de huiselijke kring een oude schrijver te lezen en te bespreken heeft zich heel lang gehandhaafd. In het begin van de jaren vijftig kwam er in de Krimpenerwaard nog een gezin voor, waarin op winteravonden werd voorgelezen uit *De redelijke godsdienst* van W. à Brakel. Onvergetelijk blijft voor mij het lezen van preken ten huize van M. Burggraaf (1897-1973), die jarenlang de Gereformeerde Gemeente van Stolvijk als ouderling diende. Deze eenvoudige kaaspakhuisknecht beschikte niet alleen over een keur van oude schrijvers, maar ook over een grote mate van kennis van de gereformeerde leer en van het geestelijke leven. Toen zijn gezichtsvermogen omstreeks 1957 begon af te nemen, vroeg hij aan

drie personen hulp voor het lezen van preken in de huiselijke kring. Tot mijn verwondering behoorde ik ook daarbij. Heel vaak lasen we uit A. Hellenbroek, zijn lievelingsschrijver, en uit J. Beukelman, maar ook Th. Avinck, P. Bonnet en andere minder bekende predikers stonden wel eens op het programma. Voor en na het lezen van de preek deed Burggraaf een gebed. Daarna volgde de koffie. Altijd weer moest ik op zijn verzoek de hoofdlijnen van de predikatie samen vatten. Altijd weer wilde hij van mij weten waar de aanbieding van de genade aan allen die het Woord hoorden bij deze oude schrijver te vinden was. Vervolgens besprak hij met zijn vrouw Margje Burggraaf-Vonk (1889-1969) de lessen uit de preek voor het persoonlijk geestelijk leven. Het gebeurde wel, dat zijn vrouw hem in de rede viel en zei: "Maarten, laat mij dat nu eens aan die jongen uitleggen".

Studie en bezinning in verenigingsverband

In Rotterdam-Charlois werd in 1910 reeds een naai- en breivereniging opgericht voor meisjes onder leiding van Anna Helderop, de bekende pleegdochter van ds. C. Pieneman (1863-1912). De meisjes deden hun werk tijdens "stichtelijke besprekingen" of het voorlezen van een predikatie. Ds. G.H. Kersten signaleerde in 1921 al bij jongeren een overvloed van vrije tijd, die zinvol moest worden benut door het onderzoek van de Schrift en de belijdenis. Hij brak een lans voor verenigingen onder ambtelijk toezicht. De eerste jongelingsverenigingen werden door velen kritisch bekeken, omdat men bang was voor de 'verstand-christenen', die op de verenigingen van de Gereformeerde Kerken werden gekweekt. Langzamerhand won deze vorm van studie en bezinning veld. In enkele plaatsen, zoals in Enkhuizen, Lisse, Leiden, Middelburg en Kampen kwam in de jaren dertig ook een 'jongedochtersvereniging' tot stand.

Alleen de jongelingen zochten een vorm van landelijke samenwerking. In 1931 vormden elf verenigingen een bescheiden landelijke organisatie: de 'Bond van Jongelingsverenigingen der Gereformeerde Gemeenten in Nederland'. Ds. J.D. Barth (1871-1942) werd gekozen tot eerste voorzitter, maar hij kon deze benoeming vanwege zijn zwakke gezondheid niet aanvaarden. Daarom nam ds. A. Verhagen de voorzittershamer op. Hij was

tot aan het einde van zijn leven in 1956 de stuwende kracht achter deze arbeid ten behoeve van de jeugd. De bezinning in verenigingsverband werd in de dertiger jaren gestimuleerd door de publicatie van enkele handleidingen. Ds. Verhagen schreef de brochure 'Het geloof der vaders', ds. A. de Blois zorgde voor 'De behandeling van de gewijde geschiedenis' en de heer W.P. de Jonge publiceerde 'De behandeling van de kerkgeschiedenis'.

De eerste bezinning op de leer der verbonden

Heel opvallend was de bezinning op de Particuliere Synode van het Noorden op 21 februari 1929 te Rotterdam naar aanleiding van de synodepreek van ds. J. Fraanje. Bij de behandeling van het punt "Ingekomen stukken" vond spontaan een fundamentele gedachtenwisseling plaats over het verbond der genade. Er was geen kerkenraad die dit punt aanhangig had gemaakt en geen classis, die dit onderwerp op de agenda had geplaatst. Wie de botsing der meningen met enkele christelijke gereformeerde theologen uit die dagen kent over de leer der verbonden, kan de achtergrond van deze onverwachte bespreking echter wel vermoeden.

Er moet op deze synode iets van de gezelschappelijkheid, die regels niet belangrijk acht, zijn teruggekeerd. Men vond elkaar in een algehele overeenstemming over de zaak, die verwoord werd in een zestal uitspraken over de leer der verbonden. Daardoor werd de theologische overeenstemming in de kring der gemeente bevorderd. De dogmatische bezinning binnen de Gereformeerde Gemeenten kreeg hier voor het eerst opzettelijk aandacht. Het is uiteraard niet mogelijk om in het bestek van deze artikelen de weg, die van de gedachtewisse-

ling van '1929' tot de officiële leeruitspraak van '1931' leidde te volgen. Te zijner tijd hoop is aan de resultaten van een reeds afgerond onderzoek naar de wordingsgeschiedenis van de leeruitspraak meer bekendheid te kunnen geven.

Publicaties en lezingen

Het is opvallend dat deze ontwikkeling samenviel met het verschijnen van de eerste publicaties met een leerstellige inslag binnen de Gereformeerde Gemeenten. Ds. Kersten was hierbij de stuwende figuur. Het ging uitsluitend om herdrukken van Nederlandse oudvaders of Schotse en Engelse schrijvers, zoals de "Verhandeling van eenige Eigenschappen des Zaligmakenden Geloofs" van A. Comrie, "Sions roem en sterkte", een verklaring van de N.G.B. van A. Rotterdam en het boek van Th. Boston: "Een beschouwing over het verbond der genade". Uitgeverij N.V. Nieuwsblad en Drukkerij "De Banier", gevestigd aan de Insulindestraat te Rotterdam, vervulde bij de uitgaven van deze werken een voorttrekkersrol.

Tegelijkertijd leverde ds. Kersten ook persoonlijk een zeer belangrijke bijdrage aan de leerstellige studie en bezinning. In 1930 begon hij met het houden van lezingen over de gereformeerde geloofsleer door het gehele land op woensdagavond. Het bijzondere van deze lezingen - gehouden van Middelburg tot Rijssen - was dat de hoorders werden uitgenodigd voor een bespreking van de stof op de donderdagmorgen daarop volgend, die geleid werd door de plaatselijke predikant. De belangstelling was blijkens de verslagen in de kerkelijke pers heel groot. Zo kreeg *De Gereformeerde Dogmatiek voor de gemeenten toegelicht* geleidelijk aan gestalte.

Gorinchem, ds. M. Golverdingen.

Nood-zaak

De Generale Synode (1998) wijst in haar rapport een internetaansluiting af wanneer deze niet (beslist) noodzakelijk is. Daarmee is een criterium ingevoerd dat om nadere doordenking vraagt. Want het is niet gemakkelijk de vraag te beantwoorden wanneer iets noodzakelijk is. Calvin¹ spreekt

in dit verband over een glibberig terrein.

"En naar beide zijden hellende tot de val, moeten wij ons beijveren de voet stevig neer te zetten waar we veilig kunnen staan".

Daarom proberen wij dit 'glibberige terrein' enigszins te verkennen.

Als christen - in Bunyans "Christenreis" - op weg is uit de stad Verderf naar de Hemelstad, komt hij bij de stad IJdelheid aan. Bunyan schrijft dan: "Zoals ik zeide, loopt de weg naar de hemelstad juist door deze stad IJdelheid, waar zo vrolijk kermis gehouden wordt, en wie naar die stad zou willen gaan zonder zijn weg door de stad IJdelheid te nemen, zou wel uit de wereld moeten gaan. Zelfs de Koning der koningen, toen Hij hier vertoefde, ging door deze stad..."

De stad IJdelheid, de wereld die in het verlorene ligt, is niet te mijden; daar moeten we doorheen. Maar 't is niet om het even hoe we daar doorheen trekken. Voelen we ons er thuis? Of zijn we - met David - vreemdeling hier beneên? Begrijpen we - al is het in beginsel - Paulus: Uit Hem, door Hem *en tot Hem* zijn alle dingen? Dan zullen we hem ook begrijpen als hij de Efeziërs waarschuwt om voorzichtig te wandelen, "de tijd uitkopende, dewijl de dagen boos zijn²".

Vreemdeling

Een Engels prediker schreef dat voor een vreemdeling deze wereld is als een herberg, een tijdelijk verblijf. Je gebruikt wat nodig is, maar toch is de bestemming anders, het doel ligt verder.

Op soortgelijke wijze schrijft Calvijn daarover: "Het leven van een christen is als een reis waardoor zij trekken naar het hemelse Koninkrijk. Indien wij slechts over de aarde moeten trekken, dan moeten wij ongetwijfeld haar goederen in zoverre gebruiken, dat ze onze loop eerder helpen dan vertragen".

Tegelijk hoedt Calvijn zich om noch aan de ene zijde, noch aan de andere zijde te ontsporen. Hij waarschuwt voor de uiterste striktheid die "slechts het noodzakelijke gebruik van het geschapene" toestaat. Hij noemt dat een onmenselijke filosofie, die de mens tot een blok hout maakt. De kerkvader wijst op Thebaan Crates, die zijn schatten in zee gooide in de overtuiging dat wanneer zij niet te gronde gingen, hij door hen te gronde zou gaan. Zo mag het dus niet.

Maar anderzijds mogen we zeker onze begeerten niet de vrije loop laten en onder het voorwendsel van geoorloofde vrijheid alles toestaan. Dat zijn werken der Nikolaiëten, waarvan de Koning der Kerk - Christus - heeft gezegd dat Hij die haat³. Calvijn noemt hen mensen, die zich "optuigen met

de naam van Christen en het niet in waarheid zijn".

Vernieuwing

Leven met de Heere vraagt om overgave. Niet alleen van de ziel, ook het lichaam moet gesteld worden tot een levende, heilige en Gode welbehagelijke offerande⁴. Daarin past geen wereldgelijkvormigheid, wel een doorgaande vernieuwing van het gemoed⁵. De afweging hoe men zijn leven inricht en hoe men de hulpmiddelen gebruikt, mag volgens Calvijn "niet veronachtzaamd worden. Want als we moeten leven, moeten we ook de noodzakelijke hulpmiddelen des levens gebruiken. En wij kunnen ook die dingen niet vermijden, die meer het genot dan de noodzakelijkheid schijnen te dienen. Wij moeten dus maat houden opdat wij ze met een zuiver geweten, hetzij tot noodzaak, hetzij tot genieting gebruiken"⁶.

Maat houden en noodzakelijk gebruik zijn geen tegengestelde begrippen, maar liggen in elkaars verlengde. Wie bijbels maat wil houden, zal het begrip noodzakelijk terughoudender invullen dan degene die de norm elders legt. Dat geldt het gehele leven, ook als het de omgang met moderne media betreft.

Het is niet doenlijk, maar ook niet gewenst hier een lijst op te bouwen van hetgeen noodzakelijk is. We zouden geneigd zijn juist op te sommen hetgeen wij niet noodzakelijk achten... voor de ander. Maar wel past de oproep om de vraag naar de noodzakelijkheid uiterst serieus te nemen en in het licht te stellen van hetgeen hiervoor is beschreven.

Onvoldoende toets

Als het gaat om het gebruik van internet is het goed om vast te houden aan de toets van de noodzakelijkheid. De acceptatie van internet binnen onze gezindte lijkt vooral ingegeven te zijn door een ander criterium: 't is zo gemakkelijk. Deze toets is ingeval van internetgebruik onvoldoende. Juist waar het goede en slechte (goed gebruik en misbruik) zo dicht bij elkaar liggen, lijkt het argument van gemak een directe ontkenning van onze fundamentele belijdenis dat de mens onbekwaam is tot enig goed en geneigd tot alle kwaad.

Het begrip noodzakelijkheid vindt aansluiting bij Gods Woord, waar het gebed van de gelovige zich nooit richt op weelde of gemak, wel op nood-

druft. Als Agur bidt om "het brood zijns bescheiden deels", vraagt hij om hetgeen de Heere hem in genade wil toeschikken.

Het is goed om het criterium van noodzakelijkheid voorrang te geven boven de maatstaf van het gemak. Die laatste toets immers wordt gemakkelijk gevoed vanuit het hart der zonde en dat sluit een serieuze afweging nagenoeg uit; het begrip noodzaak - nodig - vraagt juist om een serieuze en principiële afweging.

Extra zwaarwegend

Wie zich afvraagt of hij gebruik zal gaan maken van moderne communicatiemiddelen zoals internet moet zich realiseren dat ook dat besluit voor Gods aangezicht moet worden genomen en dat aan Hem verantwoording moet worden afgelegd. Vanzelfsprekend geldt dat niet alleen het besluit om zich op internet te begeven. Het geldt ons gehele leven. Hier mag het echter wel extra zwaar wegen. Wij belijden immers gevallen mensen te zijn, uit onszelf onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad? Dat wij tot hinken en zinken ieder ogenblik gereed zijn?

Dan vraagt het veel schroom alvorens het terrein te betreden waar - naast alle goede informatie - de verborgen stap naar het kwade zo laagdrempelig is. Satan zal (ook) deze middelen als hefboom willen gebruiken om ons hart, ons leven en ons gezin open te breken en te verwoesten. Het dringende advies om afstand te bewaren is dan ook niet ingegeven door overspannen wereldmijding of onderschatting van het veelomvattende van de ontwikkelingen. Het is een principiële benadering, voortkomend uit de bijzondere zorg juist ook voor het gezin. Het gereformeerde kerkrecht kent een wijze latijnse spreuk: in dubiis, abstine (bij twijfel, onthoudt u). Dat is niet gemakkelijk, ingeval van een internet-aansluiting wel noodzakelijk.

Samenvattend

Wie overweegt een internetaansluiting te nemen, dient zich eerst eerlijk af te vragen of hij deze aansluiting echt nodig heeft en welke informatie noodzakelijk geraadpleegd moet kunnen worden. Deze afweging dient voor het aangezicht des Heeren te worden gemaakt. Een eventuele conclusie om een internetaansluiting te nemen mag wel gepaard gaan met Mozes' bede: "Indien Uw aangezicht niet medegaan

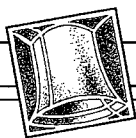
zal, doe ons van hier niet optrekken!"⁷ Wie besluit tot aansluiting op internet doet er goed aan te zoeken naar bescherming, waarbij verkeerde informatie zoveel als mogelijk wordt geweerd.

Een beschermde vorm van internet is altijd beter dan een open aansluiting. Maar bescherming waarborgt nooit veiligheid; altijd zullen keuzes gemaakt moeten worden. Zelfs binnen een hoeveelheid 'veilige' informatie

kan urenlang doelloos worden rondgesurft.

Commissie ICT.

1. Institutie, derde boek, hoofdstuk X, paragraaf 1-3
2. Efeze 5 : 15
3. Openbaring 2 : 15
4. Romeinen 12 : 1
5. Romeinen 12 : 2
6. Calvijn, Institutie, derde boek, blz. 220 (vertaling Sizoo)
Prediker 9 : 7 e.v.
7. Exodus 33 : 15

KERKNIEUWS

Beroepen:

te Capelle aan den IJssel-Middelwatering: ds. G.J.N. Moens te Goes;
te Boskoop en te Krabbendijke: ds. J.J. Tanis te Middelburg-Centrum;
te Houten: ds. M. Golverdingen te Gorinchem;
te Fort Macleod (Canada): ds. C. Vogelaar te Grand-Rapids (Michigan), U.S.A.;
te Franklin Lakes (U.S.A.): ds. P. Melis te Genemuiden;
te Kruijningen: ds. W.J. Karels te Hardinxveld-Giessendam;
te Meeuwen: ds. F. Mulder te Scherpenzeel;
te Meliskerke: ds. G.J. van Aalst te Ridderkerk;
te Poortugaal: ds. L. Blok te Ermelo;
te Rotterdam-Alexanderpolder: ds. J.S. van der Net te Apeldoorn;
te Rotterdam-Centrum: ds. A.J. Gunst te Benthuisen;
te Veen: ds. M. Karens te Werkendam;
te Vlaardingen: ds. W. Silfhout te Hendrik-Ido-Ambacht;
te Vlissingen: ds. C.J. Meeuse te Nunpeet.

Bedankt:

voor Goudswaard en Leiderdorp: ds. W.J. Karels te Hardinxveld-Giessendam;
voor Haarlem i.c.m. "Dovenzorg": ds. M. Karens te Werkendam;
voor Leiderdorp: ds. W.J. Karels te Hardinxveld-Giessendam;
voor Rhenen: ds. G.J. van Aalst te Ridderkerk;
voor Wageningen: ds. G.J.N. Moens te Goes.

OPGAVE PREEKBEURTEN I.V.M. FEESTDAGEN

In verband met de feestdagen verzoeken wij u de opgave van de preekbeurten t/m zaterdag 13 januari 2001 zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk 20 december 2000 aan het Kerkelijk Bureau door te geven.

DOVENDIENST TE DORDRECHT

Ds. W. Harinck hoopt op 16 december

D.V. voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden. De dienst wordt gehouden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente, Mauritsstraat 286 en vangt aan om 10.30 uur. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

VERSLAG van de vergadering van de Classis Dordrecht der Gereformeerde Gemeenten gehouden op maandag 11 september 2000 te Werkendam

Namens de roepende kerk van Meeuwen liet ds. W.J. Karels ter opening van de vergadering zingen Psalm 27 vers 2 en 3, las Psalm 27 en ging voor in gebed. Alle afgevaardigden en belangstellenden werden hartelijk welkom geheten. Met droefheid wees de tijdelijke preses op het plotselinge overlijden van oud. B.J. Nieuwenhuize uit Breda, die jarenlang zo'n grote plaats innam in zijn gemeente en in ons kerkverband. Ook memoreerde hij het overlijden van oud-ouderling J. Hovestadt uit Werkendam. Gelukwensen waren er voor ds. M. Golverdingen en zijn vrouw die mochten gedenken 35 jaar getrouwd te

zijn, alsook voor oud. A. van Hartingsveldt, oud. G. Versteeg en diaken A. Hartog die mochten gedenken 25 jaar getrouwd te zijn. Oud. G. de Boef en oud. H.A. van der Pijl werden gefeliciteerd omdat ze resp. 30 en 35 jaar ouderling waren. De kerkenraad en gemeente van Leerdam werden Gods zegen toegewenst in verband met de ingebruikneming van het nieuwe kerkgebouw.

In zijn openingswoord sprak ds. Karels over Psalm 27 : 4: "Eén ding heb ik van den HEERE begeerd, dat zal ik zoeken: dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des HEEREN om de liefelijkheid des HEEREN te aanschouwen en te onderzoeken in Zijn tempel".

Alle 14 gemeenten waren wettig vertegenwoordigd door 5 predikanten, 20 ouderlingen en 3 diakenen aan wie keurstem werd verleend. Het moderamen werd gevormd door: ds. M. Karens, preses; ds. P. Mulder en oud. J. Evertse, assessoren; oud. G. de Boef, quaestor en oud. J. Everse, scriba. De notulen van de vergadering van 17 januari 2000 werden goedgekeurd, vastgesteld en getekend.

Met de Commissie Bezinning ICT werd ingegaan op het voorstel een datum af te spreken voor een bijeenkomst. De aanwezige classisdiaken gaf enige toelichting inzake de stukken van het Diaconaal Contact van de Classis Dordrecht. Besloten werd voortaan de notulen toe te voegen bij de agenda van de classisvergadering in augustus/september en het als agendapunt op te voeren. De definitieve beantwoording van de vraag m.b.t. de eigen opleiding 'vertrouwenspersoon', bleek pas in mei 2001 gegeven te kunnen worden.

Bij het agendapunt rapporten werd naar aanleiding van het uitgebrachte rapport geïnformeerd naar de benoeming van de nieuwe algemene directeur van de S.G.Z.Z.H. en naar de samenwerking met het verpleeghuis 'Salem'. Op beide vra-

OPROEP TOT VOORBEDE

Het deputaatschap bij de Hoge Overheid deelt mee dat de behandeling van het wetsvoorstel tot openstelling van het huwelijk voor personen van hetzelfde geslacht door de Eerste Kamer waarschijnlijk D.V. volgende week (één van de dagen 18, 19 of 20 december) zal plaatsvinden.

Zoals u weet is het wetsvoorstel reeds door de Tweede Kamer aanvaard. Nu zal ook de Eerste Kamer daarover een uitspraak moeten doen. Vanuit de gezamenlijke kerken uit de gereformeerde gezindte is een appèlbrief gezonden naar alle leden van de Eerste Kamer.

Het deputaatschap roept alle leden en doopleden op deze zaak in het gebed aan de Heere voor te leggen met de bede of Hij het hart van hen, die tot zo'n belangrijke beslissing worden geroepen, zou willen neigen om tegen dit wetsvoorstel te stemmen.

Ook de predikanten, studenten en ouderlingen, die aanstaande zondag voorgaan in de gemeenten, wil het deputaatschap vragen om in het openbaar gebed deze zaak neer te leggen voor de troon van Gods genade. Laten we daarbij ook hen niet vergeten die in het staatkundige leven voor de waarheid van Gods Woord wensen uit te komen. In dit verband denken we vooral ook aan de leden van de Eerste Kamer. Wie weet, God mocht Zich wenden!

gen kon een duidelijk antwoord gegeven worden. Gewezen werd ook op de dreigende leegstand in de zorgcentra omdat ouderen soms een algemeen of protestants-christelijk tehuis in hun eigen leefomgeving verkiezen boven een eigen zorgcentrum elders. Ook worden er steeds meer eisen gesteld aan de bewoning waaraan niet altijd voldaan kan worden. Verzocht werd om o.a. via de huisbezoeken de ouderen te wijzen op de belangrijkheid van (het behoud van) de identiteit. Wanneer niet alle kamers in de centra door onze mensen worden bezet, is men genoodzaakt andersdenkenden te accepteren. Met alle gevolgen van dien.

Evangelist H.J. van den Boogaart deed verslag van zijn werkzaamheden in Tilburg. Hij evangeliseerde vaak bij het station, in het centrum van de stad, op de markt of gewoon op straat. De zondagse diensten werden trouw bezocht. Er werd catechisatie gegeven en zondagsschool gehouden. Hulpvaardige handen verspreidden talloze folders op de strooidagen. Op woensdagavond was er Bijbelstudie. De vernieuwde Bijbelwinkel was een centraal punt voor contacten en gesprekken. Met al deze activiteiten werd het zaad gezaaid.

Als punt ter behandeling werd ingestemd met het voorstel de Part. Synode te bezoeken voortaan de namen van appellanten niet op de agenda te vermelden omdat die ook aan niet-ambtsdragers wordt uitgereikt.

Tijdens de rondvraag werd opgemerkt dat door het aantreden van een nieuwe quaestor het een en ander nog geregeld moet worden. De gemeenten werd gevraagd de verrekening tot dan op te schorten. Zij ontvangen bericht daarover met de nodige gegevens. De regeling kerkvisitatie werd een agendapunt voor de volgende vergadering. De gemeente Eindhoven dankte voor de financiële hulp maar kampt nog met een tekort. De afgevaardigden werd gevraagd hun kerkenraden hierop te wijzen. Er werd geïnformeerd naar de catechisatie onder de gehandicapten en naar de betrokkenheid van de Classis. Al vanaf 1984 wordt dit werk gedaan in Werkendam door de heer Timmermans uit Veen. Helaas geniet het werk nauwelijks bekendheid en wordt het nooit bezocht door ambtsdragers uit andere classisgemeenten. Afgesproken werd dat vooral alle kerkenraden bij toerbeurt een bezoek zullen brengen en daarvan verslag doen op de eerstvolgende classisvergadering. Een woord van waardering zal geuit worden aan de heer Timmermans.

De boeken van de quaestor waren door het plotselinge overlijden nog niet gecontroleerd. Op de vergadering in D.V. januari 2001 zal alsnog verslag worden gedaan. De nieuwe quaestor deelde mee dat de kosten zijn gesteld op f 1,— per (doop)lid.

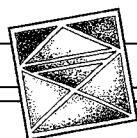
De gemeente Poederoyen werd aangewe-

zen om de Classis bijeen te roepen op D.V. maandag 15 januari 2001 om 14.00 uur te Werkendam.

Korte notulen behoeften niet gemaakt te worden. Ds. Karens dankte de afgevaardigden voor de wijze van vergaderen en wees op het komende winterseizoen met de bede uit Psalm 90 ter overdenking: "Laat Uw werk aan Uw knechten gezien worden en Uw heerlijkheid over hun kinderen. En de lieflijkheid des HEEREN onzes Gods zij over ons en bevestig Gij het werk onzer handen over ons, ja het werk

onzer handen bevestig dat". De ambtsdrager Mozes vroeg of er iets van Gods werk zichtbaar mocht worden. 'Dat zij ook zo in het komende seizoen en in ons persoonlijk leven. Ook in het leven van onze jonge mensen en in de gemeenten', zo sloot de preses zijn slotwoord. Alvorens de vergadering te sluiten, verzocht hij assessor oud. Evertse te eindigen. Deze voldeed hieraan door het laten zingen van Psalm 81 vers 13 en 15 en dankgebed.

J. Everse, scriba.

BERICHTEN

KERSTZANGAVOND IN GORINCHEM

Op D.V. vrijdag 15 december is er een kerstzangavond in de Grote Kerk in Gorinchem. Deze avond begint om 19.30 uur. Medewerkende koren: mk "Tehillim" uit Dordrecht, kk "Asaf" uit Werkendam en jk "Con Forza" uit Poederoyen. Spreker: ds. P. Mulder voor Siloah. Kerk open om 19 uur, parkeergarage is open. Toegang gratis.

KERSTZANGAVOND HARDINXVELD-GIESSENDAM

Op D.V. zaterdag 16 december 2000 zal er in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente, Buitendams 118 een kerstzangavond worden gehouden. De volgende koren zullen hun medewerking verlenen: gk "Harpe Davids" en jk "Harpe Davids". Algehele leiding: ds. W.J. Karels. De avond begint om 19.30 uur. Iederen is van harte welkom.

KERSTZANGAVOND IN VEENENDAAL

Op D.V. 16 december 2000 zal er een kerstzangavond worden gehouden in de Adventskerk, Vijftien Morgen 51 in Veenendaal. Aanvang 19.30 uur. Ds. C. Sonneveld heeft de leiding van deze avond. Medewerking verlenen: Jeugdkoor "De kleine harp", Jongerenkoor "Nova Cantica", Gemengd koor "Met hart en stem".

KERSTZANGAVOND IN LISSE

Op D.V. maandagavond 18 december a.s. is er in de Salemkerk van de Gereformeerde Gemeente van Lisse een kerstzangavond. Medewerking wordt verleend door de 3 koren; jeugd- en meisjeskoor "De Jonge Lofstem", gem. zangvereniging "De Lofstem" en mannenkoor "David". De collecte is t.b.v. de stichting "OnderDak". Ds. G.J. Baan zal de avond leiden. Aanvang 19.45 uur.

HELPENDE HANDEN KERSTBIJENKOMST VLISSINGEN

Uitnodiging voor de kerstbijeenkomst ge-

organiseerd door "Helpende Handen" VGGG afdeling Walcheren / Zeeuws Vlaanderen op D.V. zaterdag 23 december 2000 om 14.30 uur. In de "Marnixkerk" van de Gereformeerde Gemeente Vliissingen, Marnixplein 14 te West-Souburg. Na de opening door dhr. W. de Voogd zal Loes Coppoolse het kerstverhaal vertellen. Het jeugdkoor "De Jonge Zangers" uit Vliissingen wil met en voor ons zingen.

KERSTFOLDERACTIE

U zult vast wel de advertentie op de achterpagina van de Saambinder gezien en gelezen hebben. Vele gemeenten hebben de Kerstfolders besteld en het Deputaatschap voor de Evangelisatie is verblijd met de grote oplage van deze folder, die door vele, vooral ook jonge mensen verspreid zal worden. Het moge voor velen een boodschap uit de hemel zijn, die door de Heilige Geest gezegend zou worden. Mensen die ontdekt worden aan hun verloren staat en met droefheid naar God tot Hem zullen wederkeren. Mensen voor wie de Heere Jezus Christus werkelijk onmisbaar en dierbaar zal worden, zoals wij ook nodig hebben.

De evangelisten zullen in hun omgeving ook vele folders verspreiden met behulp van vrijwilligers. Het Woord is het zaad der wedergeboorte.

Deze folders kosten geld, maar voor f 5,— bekostigt u al 100 folders. U mag zelf verder rekenen.

Zou u mee willen geven? Giro 628912 t.n.v. Penningmeester Evangelisatie, Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden.

Vriendelijk dank.

Dep. Evangelisatie
ds. M.J. van Gelder, voorz.

CENTRAAL BUREAU VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Aan de belanghebbenden wordt meegedeeld, dat de instellingen, die in het Centraal Bureau te Woerden gehuisvest zijn, gesloten zijn vanaf D.V. vrijdagmiddag 22 december (13.00 uur) tot en met vrijdag

29 december a.s.

Het betreft de volgende bureaus: Zending, Jeugdbond, Helpende Handen, Hulpverlening in Bijzondere Noden, De Vluchtheuvel, Deputaatschap voor Israël, Diaconale Maatschappelijke Zorg, Kerkelijk Bureau en Centraal Bureau.

De Vluchtheuvel is deze dagen van 9.00 tot 12.00 uur wel telefonisch bereikbaar. Helpende Handen zal dagelijks de berichten beluisteren en in voorkomende gevallen contact opnemen met de hulpvragers. De medewerk(st)ers wensen u allen gezegende kerstdagen en een voorspoedig nieuwjaar.

PROMOTIE R. DE BLOIS

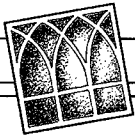
J.l. 30 november promoveerde de heer R. de Blois aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. Hij, al vele jaren bij het bijbelvertaalwerk betrokken, en door ZGG ter beschikking gesteld aan de Wereldbond van Bijbelgenootschappen, promoveerde op zijn proefschrift voor de lexicografie van het Bijbels Hebreeuws. In het Nederlands vertaald luidt de titel van het proefschrift: "Op weg naar een nieuw woordenboek van het bijbels Hebreeuws, gebaseerd op semantische domeinen". tijdens

de promotie werd opgemerkt dat het concept voor dit Hebreeuwse woordenboek vernieuwend genoemd mag worden. Te meer omdat het om een digitaal woordenboek gaat. Naast de gedrukte versie is er een digitale versie op CR-ROM. Door middel van een CD-ROM wordt het gebruik van dit woordenboek aanzienlijk vergemakkelijkt. In zijn proefschrift is het woordenboek uitgewerkt voor de hebreeuwse letter chet. De promovendus spreekt in de inleiding op zijn proefschrift de wens uit dat zijn studie een hulpmiddel mag zijn voor bijbelvertalers. Van harte willen wij broeder De Blois feliciteren. Ook betrekken wij zijn vrouw en kinderen in onze felicitatie. Daarbij sluiten wij ons aan bij de wens dat zijn werk hulpmiddel mag zijn in de verbreiding van Gods Woord, opdat de volken in hun eigen talen de grote werken Gods mogen horen. De Heere geve dat zijn promotie een stimulans mag zijn om op de ingeslagen weg verder te gaan om te komen tot het realiseren van het woordenboek voor het gehele hebreeuwse alfabet.

Woerden,

ds. W. Harinck.

speet 11.30 en 19.00 uur ds. Meeuse (Ned. Herv. Kerk Doornspijk); Oosterend- Texel 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Oosterland 18.30 uur ds. v/d Net; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. J. Karens; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Schreuder; Poederoijen 14.30 uur ds. Verweij; Poortugaal 19.00 uur ds. Schot; Puttershoek 14.30 uur ds. de Wit; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. van Aalst; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 en 16.30 uur ds. Baaijens; Rijssen-Noord 18.30 uur ds. B. v/d Heiden; Rijssen-West 9.30 uur ds. B. v/d Heiden en 18.30 uur (H.D.) ds. Mol; Rilland-Bath 14.30 uur ds. de Jongste; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 en 16.00 uur ds. F. Harinck; Rotterdam-Centrum 10.00 en 17.00 uur ds. Mijnders; Rotterdam-IJsselmonde 15.00 uur ds. W.J. Karels; Rotterdam-Zuidwijk 14.30 uur ds. P. Mulder; Scherpenisse 9.30 en 14.00 en 18.30 uur ds. Melis; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Scheveningen 10.00 en 15.30 uur dhr. Brugge; Soest 19.15 uur ds. Sonneveld (Mavo Koningsweg); Sprang-Capelle 9.30 en 15.00 uur ds. de Pater; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. van Dieren; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. C. Harinck; Terwolde-De Vecht 9.30 uur ds. Kleppe en 14.30 uur ds. L. Blok; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. de Jongste en 14.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 10.00 uur (H.A.) en 18.30 uur ds. Verweij; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Utrecht 10.00 uur (H.D.) en 16.30 uur ds. A.B. v/d Heiden; Veenendaal 9.30 en 17.00 uur ds. Sonneveld; Vlissingen 15.00 uur ds. van Gelder; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Hofman en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wemeldinge 14.30 uur ds. Hofman; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Wierden 9.30 en 15.00 uur dhr. Verschuure; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Moerkerken; Zaandam 10.00 en 16.30 uur ds. Boogaard; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. van Ekeveld; Zoetermeer 15.00 uur ds. van Dieren; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur ds. Vermeij; Zwolle 9.00 uur ds. Meeuse en 19.00 uur ds. Kleppe.

PREDIKBEURTEN

ZONDAG 17 DECEMBER 2000

Aagtekerke 9.30 uur (H.A.) en 19.00 uur ds. Neele en 14.30 uur leesdienst; Aalburg 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Aalst 18.00 uur ds. de Pater; Alblasterdam 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Almelo 18.30 uur dhr. Verschuure; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Arnhem 10.00 uur ds. Kattenberg en 17.00 uur leesdienst; Axel 19.00 uur ds. C. Harinck; Barneveld 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur leesdienst; Benthuizen 9.30 uur ds. Gunst en 18.00 uur dhr. van Boven; Berkenwoude 9.45 uur ds. Paul en 19.15 uur ds. Silfhout; Bodegraven 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 16.30 uur ds. Paul; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur leesdienst; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. P. Blok; Dirksland 10.00 en 18.00 uur leesdienst; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. Driessen; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. P. Mulder; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. van Krimpen; Emmeloord 15.30 uur ds. Meeuse; Enter 18.30 uur ds. Driessen; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. L. Blok; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur leesdienst; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Moens en 14.30 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 uur (H.A.) en 16.00 uur ds. Golverdingen; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; 's-Gravenhage 18.00 uur dhr. Brugge; 's-

Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. Schipper en 14.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur dhr. van Boven; Groningen 10.00 uur (H.A.) en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Haarlem 10.00 uur (H.A.) en 16.00 uur ds. Baan; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik Ido Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Hilversum 19.00 uur ds. Visscher; Hoofddorp 18.00 uur ds. Baan; Kampen 19.00 uur dhr. Tuinier; Kamperland 15.00 uur ds. Moens; Klaaswaal 15.00 uur ds. Schreuder; Kootwijkbroek 10.00 (tegenstrijdig) en 19.00 uur (tegenstrijdig) ds. P. Blok; Krabben-dijke 14.30 uur ds. Schipper; Krimpen a/d IJssel 11.00 en 16.00 uur ds. Schot (NHK Sionskerk); Leerdam 14.30 uur ds. M. Karens; Leiderdorp 19.00 uur ds. Clements; Lelystad 16.30 uur ds. Kattenberg; Lemmer 19.00 uur ds. Vreugdenhil; Lisse 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Marknesse 9.30 en 14.30 uur dhr. Tuinier; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. Tanis en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. J. Karels; Mijdrecht 15.30 uur ds. W. Harinck; Moerkapelle 9.30 uur (H.A.) en 18.30 uur ds. Zippro; Naaldwijk 18.30 uur ds. Gunst; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. de Wit; Nieuwerkerk ZLD 9.30 en 15.30 uur ds. v/d Net; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. Beens; Nun-

DINSDAG 19 DECEMBER 2000

Alblasterdam 19.30 uur ds. B. v/d Heiden (bijbellezing); Lisse 19.45 uur ds. Baan (bijbellezing); Naaldwijk 19.45 uur ds. Vermeij; Stolwijk 19.30 uur ds. van Dieren (bijbellezing); Urk 19.30 uur ds. van Krimpen (bijbellezing).

WOENSDAG 20 DECEMBER 2000

Aalburg 19.30 uur ds. de Pater (bijbellezing); Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur dhr. Brugge; Klaaswaal 19.30 uur ds. Beens; Melissant 19.30 uur dhr. Verschuure; Mijdrecht 19.30 uur ds. Baan; Opheusden 19.30 uur ds. J. Karens (bijbellezing); Puttershoek 19.30 uur ds. B.

v/d Heiden; Rhenen 19.30 uur ds. Mondria; Rotterdam-Zuidwijk 19.45 uur ds. Schipper.

DONDERDAG 21 DECEMBER 2000

Enschede 19.30 uur ds. v/d Net; Haarlem 19.30 uur ds. Baan; Hendrik Ido Ambacht 19.45 uur ds. Silfhout (bijbellezing); Leerdam 19.30 uur ds. B. v/d Heiden; Meeuwen 19.30 uur ds. Verweij; Oud-Beijerland 19.30 uur ds. van Dieren; Poortugaal 19.30 uur ds. Sonneveld; Zwolle 19.30 uur ds. Schreuder.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Evangelist L. Versteeg; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur. Kerkgebouw "t Wuiver 2-a", Oudorp NH, gem. Alkmaar.

Amsterdam:

Evangelist G. Baan; "Bij Simon de Looier", Looiersgracht 70; dienst iedere zondag om 10.30 uur.

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur. Kerkgebouw Prinsesselaan 6ⁱ, Emmen.

Leeuwarden:

Evangelist G. van de Breevaart; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur in de kerk van de Zevende Dags Adventisten, Eskwerd 1.

Merksem:

Evangelist J. Witte; Prot. Kerk, Oude Barreelei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Evangelist H.J. v.d. Boogaart; Offenbachstraat 105-107; diensten iedere zondag om 10.00 en 18.30 uur. Bijbelstudie: iedere woensdagavond om 20.00 uur.

Uitgesneden TROUWTEKSTEN

G. v.d. Dikkenberg - Munnikenweg 11
3905 MD Veenendaal - Tel. 0318-540252

't HUYGENSHUJJS

voor *Restauratie en Verkoop van*
Antieke Klokken

Havenstraat 22a 3441 BJ Woerden
tel.: 0348 - 689100 wo. t/m za. geopend

Uw gangen

zo vol roem en eer Joh. Westerbeke
De verkondiging en beleving
van Gods Woord

Beschrijving van het werk Gods in de harten van Zijn volk, als antwoord op de publicatie van dr. ir. J. Blaauwendraad.

Op de schrift gegrond en door het weergeven van ontmoetingen met Gods volk is het op de praktijk gericht.

Dit kan bij de jongeren, en ouderen, de twijfel wegnemen!

Met illustraties, gebonden in prachtband.

FL. 17,75

De stem van de tortelduif

Uit het leven van Plonie Biemond

Een zeldzame levensbeschrijving. FL. 24,75

Christus boven alles dierbaar

Levensschets en acht preken A. Gray

Een boek van blijvende waarde. FL. 24,75

Jonge Zangers deel 4

Het levenseinde en de verwachting
van vijf jongeren

Het laatste deel uit de veel gevraagde serie.

FL. 19,75

Te bestellen bij de boekhandel, of:

Uitgeverij "Middelburg"

't Zandorp 2 4335 AJ Middelburg tel. 0118 625472

T.b.v. de zending zijn de volgende **preek-cassettes te koop:**

Ds. P. Blok - Nahum 1 : 7 (NJ)

Ds. Chr. van Dam - Lukas 1 : 13-14 (K)

Ds. M. Karens - Johannes 14 : 1-3

Ds. A. Moerkerken - Jesaja 7 : 15 (A)

Ds. A. Schreuder - Maleachi 4 : 2 (A)

Ds. C. Sonneveld - Romeinen 8 : 22-23-26

Ds. W. Visscher - Genesis 7 : 16b (OJ)

Wij hebben ook vele kerst CD's en MC's.

Verder vele vertelcassettes ook met kerstverhalen. Geen portokosten.

Inl.: I. Bos, Leusbroekerweg 15, 3832

BG Leusden Zuid. Tel. 033-2662261.

Dagelijks van 8 tot 22 uur. B.g.g. 06-28378488.

BOEKEN EN MUZIEK VAN DER BOOM

Voorstraat 41 - 3245 BG Sommelsdijk
Tel. (0187) 48 26 14 - Fax (0187) 48 45 20

Begrafenisonderneming

Voor uitvaartzorg in :

- ◆ Scherpenzeel
- ◆ Barneveld
- ◆ Veenendaal
- ◆ Kootwijkerbroek
- ◆ De Valk-Wekerom
- ◆ Lunteren
- ◆ Renswoude
- ◆ Woudenberg

Prinsenlaan 30
3925 BM Scherpenzeel

Tel. 033 277 0555

ADVERTENTIES

- Voor een waardige en stijlvolle verzorging van begrafenissen, naar wens van de familie;
- Geen crematies;
- Opbaren met kistkoeling in het sterfhuis of in de voor u bekende aula's;
- Dag en nacht bereikbaar en overal te ontbieden; ook voor de verzorging van de overledene door een gediplomeerde verpleegster.

AL UW PERSOONLIJKE WENSEN WORDEN DOOR
ONS IN ALLE RUST EN VERTROUWELIJK BEHARTIGD.

Begrafenisonderneming de Jongh

Kerkstraat 15a. 4181 AA Waardenburg
Tel. 0418-652039

Reepijzer 5,
3371 BN Hardinxveld-Giessendam
Tel. 0184-611154

Begrafenisonderneming L. STAM

Planetenlaan 26, 2957 SN Nw.Lekkerland
Tel. 0184 - 685240. - Geen crematies -

Stichting Bureau Kraam & Gezinsbulp,

omdat zorg meer is dan geholpen worden...

Wat bedoelen we met: de zorgverlener die voelt, wat u bedoelt?

Wij bieden u principieel verantwoorde Kraamzorg en Thuiszorg indien u niet verzekerd bent tegen ziektekosten, maar ook als u verantwoorde zorg op maat wenst. Kraamzorg en Thuiszorg waarbij u bepaalt hoe (lang) u geholpen wilt worden. Bij de BKG staat het gezin centraal en dat betekent meer dan standaard hulpverlening.

Helpende handen zijn belangrijk, maar principieel verantwoorde zorg voor uzelf en uw gezin is de basis voor een goed herstel.

Onze verzorgenden zijn Rijksgediplomeerd en werken via bemiddeling van de Stichting BKG in gezinnen met een reformatorisch kerkelijke achtergrond door geheel Nederland.

Neem voor vrijblijvende informatie eens contact op om de mogelijkheden te bespreken, wij zeggen niet snel "neen", (echter wel als er in uw gezin tv aanwezig is).

U kunt ons bereiken door contact op te nemen met:

Onze centrale inlichtingen en inschrijfteléfono voor kraamzorg: 078-6815786.

Bij voorkeur tijdens werkdagen tussen 14.00 uur en 17.00 uur. Lukt u dit niet spreekt u dan onze telefoonbeantwoorder in en wij nemen contact met u op.

Voor thuiszorg kunt u contact opnemen met 0180-682219. (bij voorkeur tussen 13.00 uur - 15.00 uur en na 20.00 uur)

Wij zenden u graag een BKG informatiepakket toe.

BKG, de zorgverlener die voelt, wat u bedoelt

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ
Horssen bv

DORPSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

verhoog orgels

Waar u met vertrouwen een instrument koopt

Bezoek onze showrooms en maak kennis met de complete collectie orgels van

JOHANNUS

Nijkerk • Nieuwstraat 2
Apeldoorn • Nieuwstraat 44
Rijssen • Oranjestraat 6
Genemuiden • Pr. Julianastraat 12
Centraal informatienummer: 055 521 99 38

www.verhoogmuziek.nl

De specialist in klassieke orgels

**W
H
V**

BIJBELS EN BOEKEN

HULSTEIN

"SPOORSTAETE"

Kerkewijk 83F
3901 EE Veenendaal
Tel. (0318) 55 20 84

CANADA BEZOEKERS.

Wij hebben twee bej. woningen te huur in het bej. teh. van de Ger. Gem. te Norwich, Ont.
Inl. tel. 001-519-863-2574.

GOEDE LECTUUR VOOR ISRAËL

Werk onder Joden in Israël en wereldwijd:

Vanuit Messiasbelijdende gemeenten komt de vraag: Stuur ons goede lectuur voor toerusting van voorgangers en gemeenteleden!

Steun ons werk!

Maak uw gift over op giro 338952 of bank 461863723
Deputaatschap voor Israël van de Gereformeerde Gemeenten
Postbus 400, 3440 AK Woerden, tel. (0348) 489 929

Stuur goede boeken...

vragen de cursisten op Cuba en in Spanje.

Steun onze Najaars-actie!!!

Voor inlichtingen of Israël-presentatie over Spanje, Cuba of Latijns-Amerika
telefoon 0184-611667 of 0548-521998

Spaanse Evangelische Zending

Postbus 273 - 3370 AG Hardinxveld-Giessendam

giro 95200 • bank: 2510.99.245

Bestuur SEZ: ds. M.C. Taxis, Werkendam (voorzitter); ds. L. Blok, Ermelo (2e voorzitter); A. Stam, Apeldoorn (secretaris); L.C. Pols, Krimpen a/d IJssel (penningmeester); ds. G. Hendriks, Achterberg; drs. G. Nieuwenhuis, Bodegraven; ds. P.J. Teouw, Veenendaal; ds. A. van de Weerd, Dordrecht

WANNEER IK VOOR U KNIEL (rondom de eredienst) DIT BOEK IN ELK GG-GEZIN

Wegens overweldigende belangstelling - 8000 sets verkocht! - hierbij een voordeelbestelbon. Gebruik deze bestelbon en zend in gefrankeerde enveloppe aan: Postbus 28, 4690 AA Tholen.

Ondergetekende, dhr./mw.(naam),(adres),
te(postcode/plaats) bestelt hierbijcomplete sets (2 delig).

Ik kies voor één van onderstaande mogelijkheden (aankruisen s.v.p.)

deel 1 à f 57,50 zelf af te halen elke maandagavond: Hoogaarsstraat 2, Tholen (kerk).
deel 2 à f 49,50 zelf af te halen in uw/de Ger. Gem. te

of:

deel 1 à f 62,50 per post u rechtstreeks toegestuurd (portokosten inbegrepen).
deel 2 à f 49,50 zelf af te halen in uw/de Ger. Gem. te

of:

deel 1 à f 62,50 per post u rechtstreeks toegestuurd (portokosten inbegrepen).
deel 2 à f 62,50 per post u rechtstreeks toegestuurd (portokosten inbegrepen).

Op geen enkele wijze contante betaling. Bij dezen machtigt ondergetekende eenmalig de Redactiecommissie Ger. Gem. Tholen van mijn bank- of girorekening af te schrijven bij levering van ex. deel 1 totaal f en straks bij verschijning van ex. deel 2 totaal f naar bankrekening 35.34.53.161 t.n.v. genoemde commissie. U ontvangt de boeken daarna binnen enkele dagen. Indien koper het niet eens is met het afgeschreven bedrag van de machtiging, dan kan deze dit binnen 30 dagen terug laten storten.

Mijn bank/gironummer is: (handtekening)

GBS

Bijbels in Statenvertaling

Zakbijbels met zilveren en gouden slot

Een heel bijzonder geschenk voor bijzondere gelegenheden. Aan deze zakbijbels met zilveren sloten is veel zorg besteed. Formaat 8,6 x 12,4 cm. Met Psalmen, Catechismus en Formulieren.

D32z	in zwartleren band	f 365,-
D34z	idem, met duimgrepen	f 397,50
D32az	in antiek-bruine lederen band	f 435,-
D34az	idem, met duimgrepen	f 472,50
	Zakbijbels met gouden slot vanaf	f 872,50

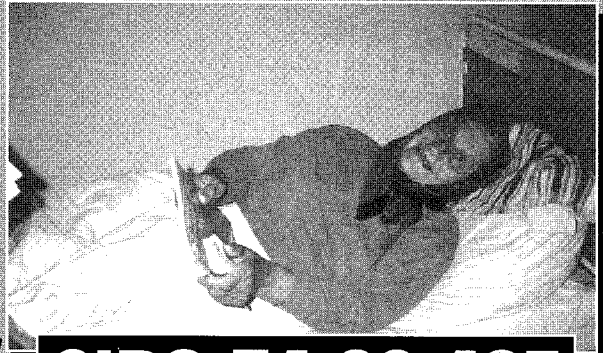
Folder op aanvraag beschikbaar.
Ook verkrijgbaar in de boekhandel.

Gereformeerde Bijbelstichting

Postbus 168, 4140 AD Leerdam, tel.: (0345) 61 01 55

Hartverwarmende blijdschap in (Wit) Rusland en de Oekraïne...

Een vrouw in Wit-Rusland die met dankbare blijdschap een boek in ontvangst neemt. Onder kommervolle omstandigheden innerlijk verblijd...

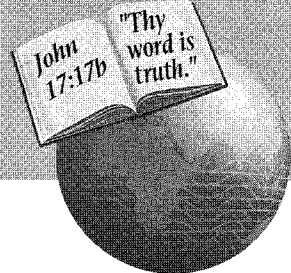
GIRO 74 09 485

t.n.v. Dep. Bijbelverspreiding Ger. Gemeenten.
Houttuinlaan 7 - Woerden. O.v.v.: "Rusland-project"

...daar kunt u voor zorgen!

De omstandigheden voor vele, vele mensen in (Wit) Rusland en de Oekraïne is er dit jaar niet beter op geworden. Wij kunnen echter in deze koude periode hun hart verwarmen. Wanneer u deze week nog een bijdrage stort op de giro-rekening, dan maakt u het ons mogelijk om veel gezinnen in deze landen met goede lectuur

te verblijden. Ruim 55.000 bijbels, boeken en kinderboeken werden door ons Deputaatschap in de afgelopen periode in dit gebied verspreid. Ook in andere werelddelen ondersteunen we diverse lectuurprojecten. In Ghana verspreidden we in dezelfde periode 75.000 bijbels en boeken en ruim 2.000.000 traktaten...

Het Deputaatschap Bijbelverspreiding verspreidt Bijbels, boeken en geschriften - gebaseerd op Gods Woord en de gereformeerde belijdenis-geschriften - over de hele wereld.

BOEKEN VAN DS. C.A. VAN DIEREN

SERIE: PREKEN UIT HET LEVEN VAN DAVID

Zojuist verschenen

Wie zal ons het goede doen zien?

Incest en moord zijn het huis van David binnengedrongen. In elf vervolgpredken

wordt ons geleerd hoe de Heere om Zichzelf verlegen maakt in een weg van tuchtiging. Absalom, Achitofel en Simeon kunnen David geen kwaad doen en de Heere doet hem het goede weer zien.
Geb. 211 blz.

32,50

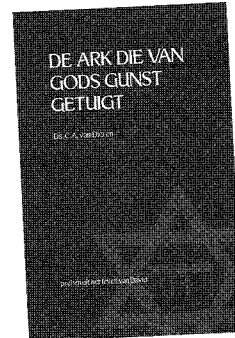

Geef mij weder de vreugde Uws heils

Tien waarschuwendende, bestraffende, ontdekkende en onderwijzende vervolgpredken

over Davids zonde met Bathseba en zijn genadig herstel uit deze diepte. Hoe David ook trachtte de sporen van zijn gruweldaad uit te wissen, maar God maakte alles openbaar.
Geb. 145 blz.

29,75

De ark die van Gods gunst getuigt

Elf vervolgstoffen, die handelen over de opvoering van de ark naar Jeruzalem, waar

in met ernst en bewogenheid wordt aangeraden de Heere te zoeken, terwijl Hij nog te vinden is.
Geb. 230 blz.

32,50

Hartelijk welkom in onze vernieuwde zaak

Uitgeverij Boekhandel

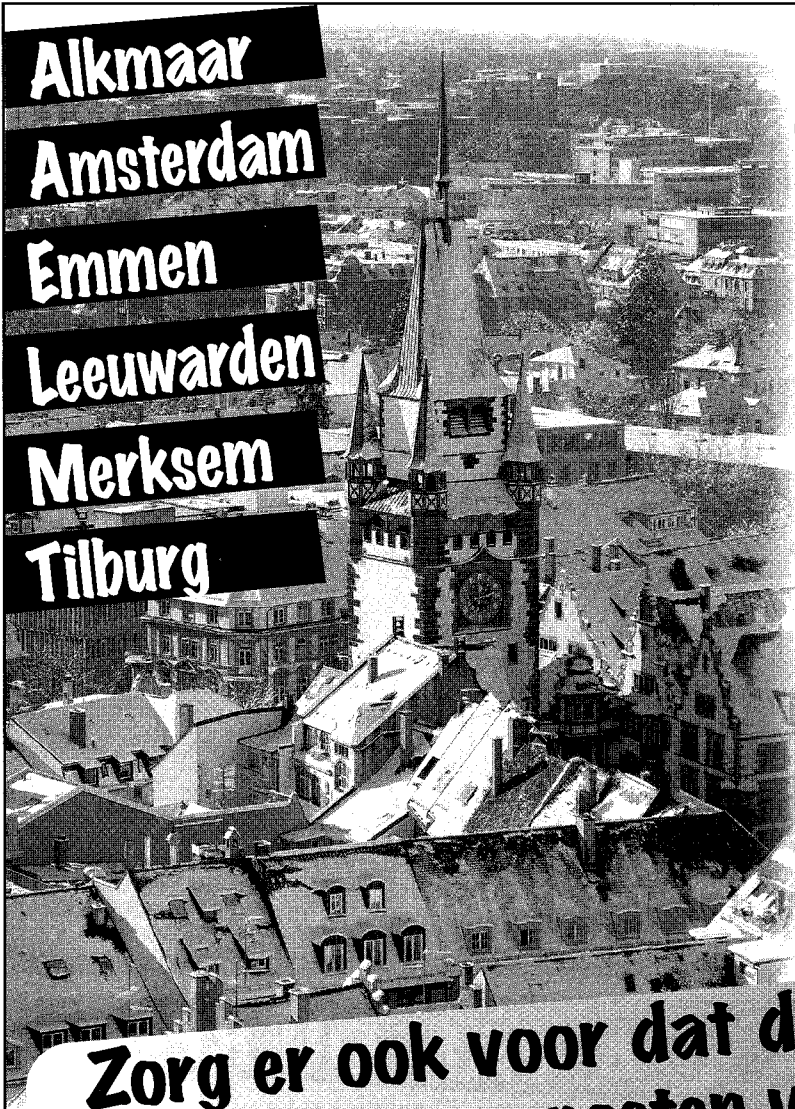

Gebr. Koster

Nairacstraat 17, 3771 AW Barneveld
Tel. (0342) 41 69 86

verkrijgbaar bij de boekhandel

KO216-0412

Alkmaar

Amsterdam

Emmen

Leeuwarden

Merksem

Tilburg

**Zult u straks
de kerst-
boodschap
niet voor
uzelf
houden...?**

**Zorg er ook voor dat duizenden folders
rond de evang.posten verspreid worden!**

Kerst 2000. De wereld om ons heen gaat op in lichtjes en gezelligheid. En u? Gaat het u ook aan het hart, dat vele tienduizenden mensen rondom onze evangelisatieposten ten diepste niet begrijpen wat het Kerstevangelie inhoudt?

Help dan mee al die duizenden mensen te bereiken met een kerstfolder. U hoeft uw huis er misschien niet eens voor uit! Maak vandaag nog een royale gift over om onze evangelisten en hun help(st)ers D.V. voor de Kerstdagen folders mee te geven. Om heen te wijzen naar de grote blijdschap "...die al den volke wezen zal" (Luk. 2:10).

Bij voorbaat hartelijk dank voor uw royale gift!

**100 folders kosten
5 gulden. Hoeveel
neemt u er voor
uw rekening?**

**GIRO
628912**

t.n.v. Penningmeester Evangelisatie,
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden.

EVANGELISATIE: EEN ZAAK VAN ONS ALLEN.